

Soldi u čast

Fra Josip Ante Soldo (1922.–2005.) – Život i djelo,
gl. urednik Zvonko Tolić, Sinj – Split: Franjevačka klasična gimnazija,
Franjevački samostan Čudotvorne Gospe Sinjske – Franjevačka
provincija Presvetog Otkupitelja, *Zbornik Kačić*, 2008, 284 str.

O prvoj godišnjici smrti fra Josipa Ante Solde, istaknutog člana Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, cijenjenog gimnazijskog profesora, povjesničara, muzikologa i glazbenika, održan je u Sinju znanstveni skup posvećen njegovu životu i djelu. Nakon nešto više od dvije godine nakon održavanja skupa objavljen je i zbornik radova s toga skupa.

Zbornik je podijeljen na tri dijela. Prvi dio Pozdravi na otvaranju skupa (str. 11-29) posvećen je radnom i svečarskom dijelu znanstvenog skupa. U njemu se uz program skupa donose pozdravni govori organizatora, predstavnika Provincije, sinjskog samostana i Franjevačke klasične gimnazije u Sinju te predstavnika grada Sinja, Matice hrvatske i Muzeja grada Šibenika. U drugom dijelu, Radovi sa znanstvenog skupa (str. 29-247), zbornik donosi deset radova (devet izvornih znanstvenih i jedan stručni) izloženih u radnom dijelu znanstvenog skupa.

Hrvatini Gabrijel Jurišić u članku *Život fra Josipa Ante Solde* (str. 31-44) donosi biografski pregled Soldina života, dajući najprije kratak *curriculum vitae*, a potom se posebno osvrćući na Soldino djelovanje kao znanstvenika, pisca, redovnika i društvenog aktivista. U članku *Fra Josip Ante Soldo – svećenik, profesor i odgojitelj* (str. 47-65), **Drago Šimundža**, i sam Soldin učenik, oživljava svoja sjećanja i poznanstvo sa Soldom. U ponešto sentimentalno intoniranom tekstu, autor upozorava na sklad intelektualnih i voljnih odlika, redovničkog odgoja i svećeničke svijesti fra Josipa Ante Solde, zaključujući kako je Soldo, zahvaljujući upravo svojim naravnim odlikama, osobnoj izgradnji i odgovornu radu bio iznimno uspješan u sva tri svoja životna poziva – svećeničkom, profesorskom i odgojiteljskom. U članku *Josip Ante Soldo kao povjesničar* (str. 69-81) **Nikša Stančić** osvrće se na Soldin historiografski rad. Autor upozorava da Soldin opus karakterizira temeljit uvid u arhivsku građu te da metodološki slijedi najbolje uzore europske i hrvatske tradicionalne historiografije zalazeći podjednako suvereno u teme gospodarske, socijalne, kulturne i političke povijesti. Procjenjujući Soldino mjesto u kontekstu hrvatske historiografije, Stančić istodobno ističe i njegovu ulogu kao nastavljača intelektualne tradicije Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja. **Zvonko Tolić** u radu *Fra Josip Soldo – povjesničar Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja* (str. 85-113) obrađuje najopsežniji segment Soldina historiografskog djela: istraživanje povijesti Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja. Preko 250 radova koji uglavnom obrađuju povijest provincijskih samostana, crkava, zaslužnih franjevaca i povijest Sinja i Cetinske krajine u razdoblju od razvijenoga srednjeg vijeka do kraja 19. stoljeća, čine Soldin prinos istraživanju povijesti Provincije, Sinja i Cetinske krajine temeljnim i polazišnim izdvajajući ga, kako autor ističe, kao najznačajnijeg povjesničara Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja. U radu *Fra Josip Soldo – glazbenik i muzikolog* (str. 117-133) **Hana Brekalo Kustura** osvrće se na sačuvane ostatke glazbenoga i glazbeno-pedagoškoga djelovanja fra Josipa Ante Solde te analizira i valorizira njegov muzikološki opus. Autorica Soldinu

muzikološku ostavštinu dijeli u tri skupine: u prvoj obrađuje Soldine radove posvećene crkvenog glazbi Sinja, u drugoj one vezane za fundus rukopisnih kantuala iz arhiva Provincije Presvetog Otkupitelja, a u trećoj radove u knjigama s povijesnom tematikom u kojima je ukomponirana tematika povijesti glazbe sinjskog kraja. Autorica naglašava kako Soldin muzikološki rad odlikuje znalacko poznavanje stručne literature i aktualnost istraživačkih metoda ističući njegovu iznimnu zaslugu sveobuhvatnoj obradi gotovo svih relevantnih izvora za proučavanje crkveno-glazbene povijesti sinjskog kraja od 17. do 19. stoljeća. **Joško Kodžoman** u radu *Fra Josip Soldo – istraživač i promotor arhivskog blaga franjevačkih samostana* (str. 137-145) prikazuje arhivarsko djelovanje fra Josipa Ante Solde na sređivanju i istraživanju arhivskog materijala samostanskih arhiva Provincije Presvetog Otkupitelja. Analizirajući Soldin rad, autor vraća pozornost na povijesnu vrijednost pohranjenoga arhivskog gradiva i na njegovu važnost, ne samo za crkvenu, nego i za širu lokalnu povijest i kulturu. **Nenad Cambi** u radu *Franjevci, fra Josip Ante Soldo i njihov arheološko-muzeološki rad* (str. 149-157) daje pregled muzeološkog djelovanja franjevac Provincije Presvetog Otkupitelja kroz drugu polovicu 19. i kroz 20. stoljeće s posebnim osvrtom na djelovanje fra Josipa Solde. Soldu ističe kao nastavljača muzeološkog djelovanja franjevac sinjske krajine naglašavajući osobito njegovu ulogu u radu na stalnom postavu nove arheološke muzejske zbirke pri Franjevačkom samostanu u Sinju. U radu *Fra Josip Ante Soldo i Ogranak Matice hrvatske u Sinju* (str. 161-187) **Blaž Toplak** prikazuje djelovanje fra Josipa Solde kao višegodišnjeg člana, tajnika i predsjednika obnovljenog ogranka Matice hrvatske u Sinju. Autor prikazuje Soldino djelovanje na različitim poljima Matičina rada posebno ističući njegovo nastojanje oko izdavaštva. Pritom kao jedan od najvažnijih Matičinih projekata izdvaja pokretanje današnjega glasila *Cetinska vila* ostvarena upravo za Soldina predsjedanja Maticom. **Milko Brković** u radu *Radovi Josipa Ante Solde u izdanjima HAZU u Zadru* (str. 191–204) tematski i metodološki analizira četiri izvorna znanstvena rada koja je Soldo u razdoblju od 1971. do 1995. godine objavio u Radovima današnjega Zavoda za povijesne znanosti HAZU. Autor zaključuje da Soldino istraživanje zavičajne povijesti odlikuje vrsnoća u metodologiji i interpretaciji. Drugi dio zbornika završava radom **Hrvatina Gabrijela Jurišića** *Bibliografija objavljenih radova fra Josipa Ante Solde* (str. 207-244) Autor donosi bibliografski pregled Soldina opusa od 666 bibliografskih jedinica: knjiga, brošura, znanstvenih i popularnih članaka objavljenih u preko 140 knjiga, zbornika i časopisa. Članku je na kraju priložen grafički prikaz Soldinih objavljenih radova koji je uradio **Ivan Botica**.

U trećem dijelu zbornika, *Prilozi – osvrti* (str. 247-279), prikupljeni su govori koji su izrečeni na dan pogreba, nekrolozi i novinski članci koji se osvrću na znanstveni skup i otkrivanje Soldine biste. Zbornik je opremljen s Kazalom osobnih imena i zemljopisnih pojmova te s 87 fotografija koje tematski prate pojedine članke.

Nema nikakve dvojbe da je znanstvenim skupom organiziranim o prvoj obljetnici smrti fra Josipa Ante Solde i ovim zbornikom, objavljenim u, mogli bismo reći, neočekivano kratkom vremenu nakon održavanja znanstvenog skupa, Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja pokazala koliko joj je stalo do očuvanja uspomene na jednog od svojih najistaknutijih članova. Objavljeni članci tematskim rasponom cjelovito obuhvaćaju široki opus Soldina intelektualnog djelovanja kojeg prikazuju više sintetički negoli usko analitički, pa će ovaj zbornik zacijelo biti poticaj, ali i sigurno polazište daljnjim istraživanjima života i djela fra Josipa Ante Solde. Iako svi prikazani radovi predstavljaju vrijedne priloge, ne možemo se oteti dojmu da klasifikacija pojedinih članaka kao izvorno znanstvenih ponešto

izmiče uobičajenim kriterijima. Šteta je što zbornik ne donosi nove istraživačke prinose na tragu širokoga spektra istraživačkih problema kojima se Soldo bavio, no ne dvojimo da će podsjećanje na širinu istraživačkog opusa fra Josipa Ante Solde, kojeg ovaj zbornik razotkriva, djelovati nadahnjujuće i potaknuti daljnja znanstvena istraživanja tema koje je Soldo otvorio.

Nikola ANUŠIĆ

Riječ-dvije o knjizi dubašljanska „Plovanska crkva svetoga Apolinara“

Perica Dujmović – Tomislav Galović, *Plovanska crkva svetoga Apolinara. 150 godina dubašljanske župne crkve u Bogovićima 1857–2007.*, Malinska: Župa sv. Apolinara b. m. Dubašnica – Općina Malinska-Dubašnica, 2008, 159 str.

Unatoč tomu što više od tisućljeća egzistira u dihotomiji kao (samo)dopadna bodulska arkadija i (ne)pristupačna glagoljaška sredina, otok Krk je bio i ostao kolijevkom hrvatske pismenosti, kulture i povijesti. Krčka mjesta, sela, samostani, crkve, ruine, kuće, grobovi, ljudi, knjige, relikvije svjedoče da je riječ o kraju usporedivu s nepresušnim vrelom iz kojega izvire, teče i uvire iskonska hrvatska riječ. Stoga je i razumljivo da se na otoku Krku rađaju ljudi s izrazito tankočutnim osjećajem za hrvatsku riječ. Spomenut ćemo, s molbom da se drugi ne uvrijede, samo dvojicu: Ivana Milčetića i Branka Fučića. Prvi je bio zapažen slavist i folklorist, a drugi neponovljiv povjesničar umjetnosti i kulture, jedan od najvećih stručnjaka za srednjovjekovno zidno slikarstvo i glagoljizam u hrvatskoj povijesti. Obojica su sinovi sjeverozapadnoga dijela otoka Krka, kraja koji se tek od 15. stoljeća – kada ga Frankapani naseljavaju stanovništvom s hrvatskoga kopna – bilježi starohrvatskim imenom Dubašnica. Riječ je o najkasnije naseljenu kraju otoka Krka koji je u najstarijoj prošlosti, kako i ime ukazuje, obilovao dubovom, hrastovom šumom. Dubašnica je danas povijesno-teritorijalni pojam koji sjedinjuje dvadesetak pripadajućih sela: Kremenčići, Žgombići, Sv. Ivan, Sv. Anton, Strilčići, Sabljčići, Porat, Vantačići, Turčići, Zidarići, Milčetići, Bogovići, Radići, Malinska, Milovčići, Hrzići, Oštrobradići, Barušići i Ljutići. Iako za mnoga dubašljanska sela povijest ne ide dalje od 15. stoljeća, život u neprekidnu trajanju od kasnoga srednjovjekovlja ipak je početkom 19. stoljeća zbog malarije bio podosta sasječen. Unatoč malaričnu podneblju, dubašljanski kraj ovoga puta nije posve opustio te mu se ime od druge polovice 19. stoljeća polako uvlači i provlači kroz literaturu. Premda se naoko čini da je povijest dubašljanskog kraja u općenitim crtama poznata i istražena, jer su je se doticali mnogi – počevši od I. Milčetića, V. Štefanića, B. Fučića, pa do M. Bolonića, I. Žica Rokova, P. Skoka, A. Turčića, A. Zeca, I. Ostojića, M. Radića st. i M. Radića ml., He. Turk, Hr. Turka, M. Turk, J. Žgaljića, V. Barbiša, A. Badurine, Z. Cerovića, J. Šamanića, P. Strčića, N. Radića, M. Dvorničića, V. Rogića, A. T. Šabalje, L. Milčetić, I. Brusića, R. Starca, D. Kraljić, A. Žgombića, D. Crnčevića, V. Antića, M. Šicela, R. F. Barbalica, P. Znaora, M. Božičevića, A. Cerovca, P. Valentića, B. Turčića,

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
INSTITUT FÜR KROATISCHE GESCHICHTE

RADOVI 41

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

The logo for FF press, featuring the letters 'FF' in a stylized font with a horizontal line through them, followed by the word 'press' in a lowercase sans-serif font.

ZAGREB 2009.

RADOVI ZAVODA ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Knjiga 41

Izdavač

Zavod za hrvatsku povijest
Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
FF-press

Za izdavača

Damir Boras

Glavni urednik

Borislav Grgin

Uredništvo

Ivo Goldstein
Boris Olujić
Mario Strecha
Božena Vranješ-Šoljan

Tajnik uredništva

Hrvoje Gračanin

Adresa uredništva

Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet Zagreb,
Ivana Lučića 3, HR-10 000, Zagreb
Tel. ++385 (0)1 6120 150, 6120 158, faks ++385 (0)1 6156 879

Časopis izlazi jedanput godišnje

Ovi su Radovi tiskani uz financijsku potporu
Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske

Naslovna stranica

Iva Mandić

Računalni slog

Boris Bui

Lektura

Ivan Botica

Tisak

Tiskara Rotim i Market, Lukavec

Tiskanje dovršeno u studenome 2009. godine

Naklada

400 primjeraka